

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 1408324
Portefeuillehouder: Fred van Nistelrooij

Onderwerp

Koers Gemeenschapshuizen Boxtel

Status

Besluitvormend

Voorstel Raad

1. Het document Koers Gemeenschapshuizen Boxtel vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de uitvoeringsagenda gemeenschapshuizen 2026-2028.

Inleiding

Gemeenschapshuizen zijn al decennia voorzieningen van, voor en door de samenleving, die – met ondersteuning vanuit de gemeente – inspelen op maatschappelijke wensen en lokale behoeften. Vele verenigingen, buurtschappen en clubs in Boxtel organiseren evenementen en activiteiten die bijdragen aan ontmoeten en verbinden. Deze maatschappelijke voorzieningen zijn essentieel voor de leefbaarheid van onze wijken, buurten en onze inwoners.

Op 24 juni 2025 heeft uw raad budget beschikbaar gesteld voor het opstellen van een koers voor de gemeenschapshuizen. Door veranderingen in de samenleving is het gebruik van gemeenschapshuizen veranderd en is de levensvatbaarheid (op sommige locaties) onder druk komen te staan. Daarom is een traject doorlopen om tot een nieuwe koers te komen. Deze koers bevat aanbevelingen om in de komende jaren tot een nieuwe balans in verantwoordelijkheden tussen samenleving en gemeente te komen.

Op 4 februari 2026 zijn de uitgangspunten accommodatiebeleid door uw raad vastgesteld. Dit zijn kaders ten aanzien van maatschappelijke accommodaties. Voorliggend koersdocument is onderdeel van het accommodatiebeleid en bevat het uitwerkingsplan met de inhoudelijke opgaven voor de gemeenschapshuizen. Bij de opdrachtverstrekking is bepaald dat de koers betrekking heeft op zeven accommodaties: Kloosterhof van stichting Bol en De Serenade in Liempde, de kinderboerderij, De Rots en De Walnoot in Boxtel, De Es in Esch en Orion in Lennisheuvel.

De koers is uitgewerkt in dialoog met de besturen van de gemeenschapshuizen. Het zijn zelfstandige stichtingen, die voor een deel ook de betreffende accommodaties in eigendom hebben. In de periode 2024-2025 was reeds een start gemaakt met een nulmeting. In 2025 zijn deze beelden aangevuld met gesprekken en locatiebezoeken. Tot slot hebben de besturen in 2025 en 2026 als gesprekspartner gefungeerd en hebben ze gereageerd op de bouwstenen (dec-jan.) en de conceptversie (feb.-mrt.) van dit document. In maart 2026 zijn de reacties verwerkt om tot voorliggende versie te komen.

Beoogd resultaat

Een gedragen koersdocument met toekomstbeeld en aanbevelingen voor toekomstbestendige gemeenschapshuizen in alle kernen van de gemeente Boxtel.

Argumenten

1.1 *De koers versterkt de sociale basis in de kernen.*

Gemeenschapshuizen vervullen een belangrijke rol als ontmoetingsplek voor inwoners, verenigingen en maatschappelijke initiatieven. Zij dragen bij aan ontmoeting, sociale samenhang en leefbaarheid in wijken en dorpen. Door de koers vast te stellen wordt deze maatschappelijke functie versterkt en ontstaat een kader om de gemeenschapshuizen ook in de toekomst een belangrijke rol te laten spelen in de sociale basis van de gemeente.

1.2 *De koers biedt duidelijkheid voor samenleving en gemeente.*

Gemeenschapshuizen in Boxtel zijn voorzieningen van, voor en door de samenleving. De accommodaties worden grotendeels beheerd door zelfstandige stichtingen en vrijwilligers. Door maatschappelijke veranderingen, zoals een veranderende vrijwilligersbasis en stijgende kosten, is het noodzakelijk om opnieuw te bepalen wat de rol van de gemeente is en wat van de gemeenschap verwacht mag worden. De koers geeft richting aan deze rolverdeling en biedt duidelijkheid voor zowel de besturen van de gemeenschapshuizen als de gemeente.

1.3 *Het beleid is toekomstbestendig.*

Uit de analyse van de gemeenschapshuizen blijkt dat meerdere locaties te maken hebben met veranderend gebruik, financiële druk en een veranderende inzet van vrijwilligers. De koers brengt deze ontwikkelingen in beeld en bevat aanbevelingen om tot een nieuwe balans te komen tussen inzet van de samenleving en ondersteuning door de gemeente. Daarmee biedt het document handvatten om de gemeenschapshuizen ook op langere termijn toekomstbestendig te houden.

1.4 Het beleid vergroot de transparantie en uitlegbaarheid van keuzes.

De gemeenschapshuizen in Boxtel verschillen onderling in schaal, eigendom, functie en financiële positie. De koers erkent deze verschillen, maar biedt tegelijkertijd een gemeenschappelijk kader voor de manier waarop de gemeente met deze voorzieningen omgaat. Hierdoor worden verschillen beter uitlegbaar en worden toekomstige keuzes transparanter voor zowel de raad als de betrokken organisaties.

1.5 Het voorstel geeft nadere invulling aan bestaande gemeentelijke visie en beleidsdocumenten.

De koers gemeenschapshuizen vormt een nadere uitwerking van het accommodatiebeleid dat op 4 februari 2026 door uw raad is vastgesteld. Ook sluit de koers aan bij de ambities de visie Boxtel Samen Sterk 2040 om te werken aan sterke, veerkrachtige kernen en een stevige sociale basis. Daarnaast geeft de invulling aan de thema's aangenaam leven en verbindend netwerk binnen de omgevingsvisie.

2.1 Er is een uitvoeringsagenda opgesteld voor 2026, 2027 en 2028.

In de uitvoeringsagenda (bijlage II) zijn acties opgenomen om de komende jaren uit te voeren. Het vaststellen is een college bevoegdheid, maar de uitvoeringsagenda is toegevoegd aan de raadsstukken om inzichtelijk te maken welke ontwikkelopgaven worden opgepakt. Met deze uitvoeringsagenda kan de gemeente samen met de besturen van de gemeenschapshuizen gericht werken aan toekomstbestendige voorzieningen die een belangrijke bijdrage leveren aan ontmoeting, leefbaarheid en de sociale samenhang in de verschillende kernen van Boxtel.

Kanttekeningen

1.1 Zonder aanpassing van beleid komt de toekomst van gemeenschapshuizen onder druk te staan.

Wanneer het huidige beleid ongewijzigd blijft, bestaat het risico dat meerdere gemeenschapshuizen op termijn niet meer levensvatbaar zijn. De combinatie van stijgende kosten, veranderende vrijwilligersinzet en veranderend gebruik kan ertoe leiden dat voorzieningen hun functie verliezen of moeten sluiten. Met het vaststellen van de koers wordt tijdig richting gegeven aan maatregelen om deze voorzieningen toekomstbestendig te houden.

1.2 Niets doen zal ertoe leiden dat het voor sommige gemeenschapshuizen lastig wordt om open te blijven.

Wanneer er geen vervolg wordt gegeven aan de koers bestaat het risico dat de positie van sommige gemeenschapshuizen verder onder druk komt te staan. Verschillende voorzieningen draaien grotendeels op vrijwillige inzet en hebben te maken met uitdagingen zoals vergrijzing van besturen, stijgende exploitatiekosten en een veranderende vraag naar activiteiten. Zonder gerichte ondersteuning en gezamenlijke ontwikkeling kan het voor sommige gemeenschapshuizen steeds lastiger worden om hun activiteiten voort te zetten en de deuren open te houden. Dit kan gevolgen hebben voor de beschikbaarheid van laagdrempelige ontmoetingsplekken in de kernen en daarmee voor de sociale samenhang en leefbaarheid in de gemeente.

1.3 Zonder tijdelijke extra middelen loopt de uitvoering vertraging op.

Extra middelen om aan de slag te gaan met de opgaven in de uitvoeringsagenda zijn voor 2027 en 2028 worden opgenomen in de begroting. Een aantal gemeenschapshuizen ervaart knelpunten. Op sommige vlakken al enkele jaren, zoals de onderhoudsstaat van De Rots, de verduurzaming van Orion, de bestuurskracht en het werkgeverschap bij De Rots en De Walnoot. De extra inzet in 2026 kan worden gedekt vanuit de middelen die uw raad in juni 2025 beschikbaar heeft gesteld voor de uitwerking van deze koers. Zonder extra middelen ontbreekt de capaciteit en expertise om hier in 2027 en 2028 mee aan de slag te gaan.

1.3 Wachten op het onderzoek voor een mogelijke locatie voor Podium Boxtel heeft geen toegevoegde waarde.

Op dit moment wordt invulling gegeven aan de motie over de mogelijke locatie voor Podium Boxtel. Het uitvoeren van het locatieonderzoek is daarvoor een concrete actie, die past bij en van invloed is op de invulling van deze koers. Voorliggend koersdocument richt zich op de lange termijn en bevat aanbevelingen en opgaven om daar in de komende jaren naar toe te werken. De koers vormt geen belemmering voor de uitkomsten van het locatieonderzoek.

Financiën

In de begroting zal door de ambtelijke organisatie worden voorgesteld om voor zowel 2027 als 2028 € 35.000 incidenteel beschikbaar te stellen ten laste van de algemene middelen. De middelen worden ingezet voor de activiteiten die zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda, die als bijlage twee aan dit voorstel is toegevoegd.

Dit incidentele budget is echter pas beschikbaar nadat zowel het college als de raad hiermee hebben ingestemd bij de begrotingsbehandeling.

Uitvoering

Om aan de slag te gaan met de koers en aanbevelingen is een uitvoeringsagenda opgesteld. Zie bijlage twee van het koersdocument. Deze agenda wordt ter informatie aan uw raad voorgelegd. Een aantal activiteiten zijn regulier werk en de overige opgaven zijn noodzakelijk om de toekomstbestendigheid van de gemeenschapshuizen te versterken. Uitvoering wordt in 2026, 2027 en 2028 opgepakt. Een aantal van de opgaven zal leiden tot nieuwe inzichten, die mogelijk leiden tot extra investeringen. Uw raad wordt hierover geïnformeerd.

Communicatie

Het besluit kan worden toegelicht in het reguliere persgesprek.

Bijlagen

- 1 – Koers gemeenschapshuizen Boxtel
- 2 – Uitvoeringsagenda gemeenschapshuizen 2026-2028

Boxtel, 31 maart 2026

Burgemeester en wethouders van Boxtel,
de secretaris,

de burgemeester,

V.C. Fijneman

R.S. van Meygaarden

Ter inzage

Raadsbesluit

Registratienr.: 1408324

Portefeuillehouder: Fred van Nistelrooij

Aanhef

De raad van de gemeente Boxtel;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 31 maart 2026;

Besluit

1. Het document Koers Gemeenschapshuizen Boxtel vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de uitvoeringsagenda gemeenschapshuizen 2026-2028.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 19 mei 2026;

De gemeenteraad van Boxtel,
de griffier,

de voorzitter,

I.H.M. Smits

R.S. van Meygaarden